

Apróhirdetések

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér.

KIZARÓLAG előkelő körökben, házasságokat legdiszkrétebben közvetít, Meisels héber könyvkereskedés és tálliszszövöde, Rombach ucca 8. A Rombach templommal szemben. — Bármily könyv megvásárlásáért, levelezőlap hívásra, házhoz megyek.

BENŐSÜLÉS. Fiatall, házias, vallásosan nevelt árvalány, ismeretség hiányában ezuton keres oly ügyes és vallásos, 30 év körüli fiatalembert, aki korcsmavezetéshez és szőlőkezeléshez ért. Hozománya szép kelengye, szép ház és korcsmai engedély. Leveletet „Bász Talmid chóchom” jelige alatt a kiadóhivatal továbbít.

BENŐSÜLÉSRE keresek fiatal, szép leányom részére vallásos fiatalembert, *ben tajret*, aki üzletekhez is ért. Nagyobb vidéki városban levő üzletemhez társul venném. „Mazl 19” jelige.

UTAZÓK FIGYELMÉBE! Kecskeméten állandóan kapható orth. kóser libasült és felvágottak, libamáj stb. Özv. Klein Rudolfné, Kecskemét, Rákóczi-út 5.

JOB házból való, varrni-főzni tudó leány, szombattartó állást keres. Widder, Izabella u. 30.

SZÁLLITOK postán vagy vasúton orth. kóser vágott libát, hájat, zsirt, a legolesőbb napi árban. Özv. Klein Rudolfné, Kecskemét, Rákóczi-ut 5.

PERFEKT zsidó minden-eszakácsné kisebb családnál elhelyezkedést keres Pesten. Klein Rózi, Remete u. 20, fszt. 4.

22 ÉVES, intelligens, jómegjelenésű fiatalember, gyermekek tanítását (*chümes-rasi, gemöre*) vállalná, esetleg házitánítónak is elmenne és üzletben is segédkezne. Cím: Hammermann vendéglő, Debrecen, Piac u. 88.

SZÉP papírhéju diót á 84 fillérért, postacsomagban is szállít, utánvétel mellett, *Mandl Márton Gyönyös.*

SZIGORUAN orth., öttagú családomhoz keresek perfekt sütő, főző, vallásos, megbízható zsidóleányt. Ajánlatok fizetési igény megjelöléssel *Grünwald Kálmán, Békéscsaba*, címre küldendők.

HÁZIAS leányt, szigoruan orthodox családból, szerény fizetés mellett felvennék, aki cseléd mellett önállóan háztartást vezetne. „Jó otthon” jelige.

13-14 ÉVES TANONCOT keresek, ki szakmát elsajátítani akarja. Teljes ellátást adok. Csakis szombattartó jelentkezzék. *Rubinstein Samu, bórkereskedő, Paks.*

Paróka

k ü l ö n l e g e s s é g e k
Modern és tartós kivitel
Tartós ondolás, alakítások
Olcsó árak

Altschüler
Bp. VII., Csányi ucca 12
(Király ucca sarok)
Telefon: József 310-79.

► **MOS!**
► **FEST!**
► **TISZTIT!**

„FAVORIT”

Laudon-utca 12. — (Andrássy-ut 9.)

Telefon Aut. 270-14.

Üzlethelyiséggel és lakással rendelkező egyéneknek helyben és vidéken képviselőket adok.

Csodaszép parókák

Tartós ondolás (Dauerwellen) és hajfestések. — Szolid árak!

Pock Károly
hölgyfodrász
Budapest
VI. Andrássy-ut 19
Telefon Aut. 199-10

Dob-u. 27.
szám alatt épülő
5 emeletes bérházban még néhány

1 és 2

szobás
összkomfortos lakás kiadó

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ

Spatz Henrik könyvnyomdája
Budapest, VII., Kertész-utca 21.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ל"ץ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Sip ucca 10. sz.
Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791.
Egész évre 20 pengő

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Minek a bajokat szaporítani?

Amikor a nagy mester, *Maimonidesz*, a *Rambam* a világ berendezéséről, a rossznak eredetéről elmélkedik, megállapítja, hogy a természet adta bajokon kívül az emberek okozzák egymásnak a legtöbb fájdalmat és így nem lehet a Teremtőt okolni. E világméleleti szempontnak átvitele a mi kis országunk életébe azt mutatja, hogy a nagy bajokat, amelyekről talán nem tehetünk, tetőzzük szándékosan előidézett mérgező feszültségekkel. Mindnyájan érezzük a legnagyobb baj súlyát: a *rettenetes gazdasági viszonyokat*, amelyekkel szemben tehetetlenek vagyunk, de különösen érzi a zsidóság egész egyeteme s még inkább az orthodox zsidó réteg, amely a vallási törvényekhez való ragaszkodása miatt az elhelyezkedésért való versenyben hátra van szorítva. A nagy baj megvan, minek csinálunk magunknak felesleges bajokat? Ilyen felesleges bajok azok a túsúrák is, amelyeket e hétről regisztrálhatunk s amelyekről egy bizonyos: nem fokozzák a jólétet, nem segítik elő a nyugalmat, hanem állandósítják a gyűlöletet s szítják az elkeseredést, amely kifejezésre nem juthat s így annál mélyebben pusztít befelé.

Természetesen itt elsősorban az egyetemi verekedések jönnek tekintetbe. Mindennap jön egy cáfolat: az egyik vagy a másik egyetemi rektor el van ragadtatva, milyen pompás fiuk ezek az ő diákjai, nem verekednek ők, csak a szomszédokból jönnek felelőtlen elemek, stb. Egész olyan a helyzet, mint amikor *Jirmijóhü* próféta épen a hamis próféták állandó béke-béke kiáltásából megállapítja, hogy *nincs béke*. Miért verekednek? Amiórt az állatmesében a farkas felfalja a kis bányát, miután az összes ürügyekből kifogyott, felfalja csak azért, mert erő-

sebb, csak azért — mert. Bármilyen szempontból nézzük a dolgot — tagadhatatlan, hogy ezek a *heccek nem használnak az országnak*.

Épúgy nem javítja a közhangulatot az a tyukszemrelépés sem, amelyet, mint olvassuk e héten, a pesti *Rádió* szokott vasárnaponként elkövetni zsidó előfizetőivel szemben, amennyiben a zsidóságot lebecsülő hitszónoklatokat közvetít. Pedig a *Rádió* egyébként tekintettel van a hazai zsidóságra. Amikor a multkor a kommunista gyárigazgatót elfogták, mindjárt megjegyezte, hogy izraelita. Ellenben, amikor most egy újpesti rendőrmerénylőt keresnek, a *Rádió* nem jegyezte meg, hogy izraelita, tehát bizonyára nem is izraelita. Épúgy nem fog hasznunkra válni az sem, ha kiderül, hogy nálunk nem voltak frontharcosok a zsidók között. Mert minden országban, ahol a frontharcosok szervekedtek, ott szükségesnek tartották a zsidók is külön szövetségbe tömörülni, nálunk azonban a most hivatalosan megalakított frontharcos szervezetben zsidók nem lesznek, de külön egyesületben sem.

Talán felvethető a kérdést valaki: *mennyiben érintik e túsúrák az orthodox zsidó réteget*, hisz az igazi orthodox ifjuság a jesiván van s nem az egyetemen, az orthodox zsidó bizonyára eltölti otthon a vasárnapi templombeszédek hallgatását a *Rádió*n s az az orthodox zsidó, aki a fronton volt, kötelességet teljesített s nem olyan naiv, hogy azt higgye, hogy ebbeli minőségéből eredő előnyök osztásával épen óreá várnak? *Mi mindezeket a kellemetlenkedéseket magasabb szempontból nézzük*. A túsúrák fölött fölény nyel, évszázados türestdl megedzett lelkelettel túltennénk magunkat, ha nem ártanának az országnak s ha nem akadályoznák meg, hogy Ma-

gyarország ismét az legyen, ami volt húsz évvel ezelőtt: a *felekezeti béke s a békés polgári munka országa*. A tyukszemrelépések, a diákesinyek, a nyelvöltögetések s a túsúrák sem szolgálják ezt a célt.

Kommunikációk...

A napilapokban olvasható volt egy közlemény a „fővárosi zsidók szövetségéről”. A kommunikációban fel van említve egynehány név s talán egy banket megtartása is, csak épen a szövetség céljáról nem olvasunk semmit. *A kommunikációval való operálás a magyar zsidó közélet egyik, ujabban felkapott furcsasága lett*, amely ellen a komolyság érdekében fel kell szólalni. E tekintetben a *Zsidó Ujság* következetes önmagához, még olyan esetekben is, amelyek nem szorosan vett orthodox ügyek. Emlékeztetünk ebben az összefüggésben arra, hogy amikor a *jelenlegi pesti izr. hitközségi elnök, Stern Samu megpálasztása ellen névtelen hírlapi közlemények jelentek meg*, amelyek fölött egyes felekezeti orgánumok célzatos szemhunyorgatással napirendre tértek, a „*Zsidó Ujság*” tiltakozott ilyen *harcmodor ellen*. Ugyanez volt az álláspontunk, amikor az ujságokban homályos szövegezésű kommunikációk kezdtek megjelenni a „*Magyar Zsidó Unió*”-ról, amelyről még most sem tudni mi ő s merre van hazája? Kommunikációkkal hadakozott az egyelőre hatósági engedélyt nem kapott *statusquo hitközségi alakítási kísérlet is*, amely mintegy kísértet akarta rémitgetni a két fennálló pesti hitközséget. Megirtuk többször, hogy oly akció, amely nem mer a porondra kiállni, amelynek vezérei a névtelenség *lövészárkából* lövöldöznek bodzafapuskából, az nem komoly és ezért nem is érdemes vele szemben állást foglalni.

Beszélgetés Horovicz jeruzsálemi rabbival

Érdekes vendége volt e héten a bpesti orthodoxiának. Horovicz Jonathan főrabbi Jeruzsálembé való visszautazása alkalmából, útutazóban lévén, kiszállott fővárosunkban. Kötelességünknek tartottuk a jeles zsidó közéleti férfiú meglátogatását. Horovicz rabbi Magyarországból került a szent városba, a német-hollandi, legrégebbi orthodox palesztina-szervezet megbízottja minőségében, 22 évvel ezelőtt. Mint ilyen, rendkívül nagy érdemeket szerzett a szentföldi, régi, vallásos alapon álló *jisüv* helyzetének megjavítása körül. Zsidó szívvel végzett filantrópikus munkája rendkívül nagy népszerűséget szerzett neki a jeruzsálemi zsidó lakosság körében, amihez *gemilüs-cheszed* tevékenységén kívül hozzájárult konciliáns, az ellenvéleményeket is lefegyverző egyénisége. Innen magyarázható az, hogy dacára annak, hogy ő a szentföldi orthodoxia és az Aguda egyik vezéregyénisége, a cionisták körében is nagyrabecsülik. Utóbbi években az esztendő egy részét Frankfurtban, a másodikikat Jeruzsálemben tölti.

Amikor bejelentettük látogatásunkat a nagyon kedves vendégünknek, a viszontlátás örömebe a melanchólia bizonyos mértéke vegyült. Nemcsak azért, mert a világ egész zsidóságát lelkileg oly mélyen érintő a 160.000 zsidó lélek létére befolyással bíró palesztinai krízis idejében fogunk a palesztinai munkának egy életet szentelt férfiúval beszélni, hanem azért is, mivel Horovicz főrabbi a fiúnak a megdicsőült apa hűségese jóbarátját jelenti és R. Arjeh Groszberg z. c. l. Jahrzeit-ja e hét péntekjén, Chesvon 25-án van.

Horovicz rabbi igaz szívvelésséggel fogadott. Az ő kedvességénél csak fejedelmi megjelenésű nevének szívveléssége nagyobb. A főtisztelendő Nagyasszony Grünburg megdicsőült késmárki főrabbinak a leánya s így az

okosság és vallásosság nála családi hagyomány. A főrabbi rendkívül érdekes megállapításokat tett, amelyek szilárd orthodox mivoltából, a Szentföld iránti szeretetéből, nagy filantrópiájából s alapos, évek hosszú során át szerzett tapasztalatokból szűrődtek le.

A beszélgetés során feltettük a kérdést, vajjon van-e alapja annak, a Magyarországon némely oldalról hangoztatott vádnak, hogy bizonyos német-orthodox körökben nem is veszik komolyan a Szentföld benépesítését (*jisüv Erec Jiszroél*), mert úgysem lehet a mai időkben a Tóra törvényei alapján állami közösséget alkotni Palesztinában. Erre a rabbi úr a következőképpen szögezte le álláspontját:

— Ilyen beállítás teljesen téves. Az orthodox álláspont szerint meghatározottabban ki kell jelentenem, hogy a Tóra törvényei alapján igenis lehet zsidó államot kiépíteni Erec Jiszroélban. Hogy ez, a mai politikai konstelláció közepette lehetséges-e és a történelmi zsidóság szempontjából kívánatos-e, a gólüs idején mindenkoron nyílt kérdés marad. A szentély felállítása más lapra tartozik, mert ez a mosiach eljövételétől függ. A Tórában előirt áldozatokra vonatkozólag a vallástörvények decizóirjai (pajszkim) között véleményeltérés van, mert a szentély oltárának helyét nem ismerjük pontosan. De a *jisüv*, a letelepítés, igenis lehetséges, sőt szükséges, vallástörvényeink értelmében. És ezt a *miczvót* — minden politikától mentesen — sohasem hanyagolta el a tórahú zsidóság.

Hogyan lehetne, főtisztelendő úr, ezek szerint az orthodox értelemben vett *jisüv* fogalmát, a cionista mozgalom következtében megindult új *jisüv*-vel szemben determinálni — kérdeztük.

— A régi *jisüv* alapja vallásos természetű volt s maradt. A főcél nem is lehet más, minthogy a zsidó közösségnek összes nyilbános s egyéb életmegnyilvánulásai szabályozást

nyerjenek a Tóra előírásai szerint, egyetértésben az illetékes orthodox rabbi-korifeusokkal. Természetesen a kajle-ok tekintélyes részét alkotják a régi *jisüv*-nek. Ezek között előkelő helyet foglal el a Schreiber Akiba főrabbi és Frankl Adolf felsőházi tag kipróbált védnöksége alatt álló kajle sajmér háchajmajs.

Mi a régi *jisüv* álláspontja a zsidó nemzeti otthonnal kapcsolatban?

— Anglia persze azt hiszi, hogy a Balfour-deklaráció szellemében cselekszik akkor is, amikor a nemzeti otthont a legteljesebb mértékben koncedálja a cionistáknak, csupán az — orthodoxokkal szemben... Olyan zsidó nemzeti szervezetnek jutott a kormány részéről a nyilbános elismertetés, amely az életben a Tóra törvényeinek feltétlen érvényét nem foglalja nemzeti alkotmányába.

Miért kellett a palesztinai orthodoxoknak kilépni?

— A kormány hivatalosan csak egy közösséget, a cionista vaad leüimivel, azaz amíg külön hitközségeket nem alkothat. Ami a mindennapi élet és a gazdasági fellendülést illeti, azt követeli, hogy a mandátarius hatalom biztosítsa s oltalmazza a zsidóságnak jogát a bevándorlásra s földvásárlásra. De épp oly mértékben a belső lelkiismereti szabadságának biztosítását is követeli.

20.000 családra rüg a kiléptettek száma az országban. Így tehát igazán fájdalmas, hogy mindezek egyelőre hivatalosan csak „csoportokat” képezhetnek s nem elismert hitközségeket.

S mi ennek a jogi hátránya?

— Többféle. Az orthodox rabbiknak nincs még teljesen hivatalos kompetenciája. Csak előzékenység a kormányzat részéről, hogy az orthodox rabbikollégiumnak megengedi minden tóra-aktus végzését. A helyzetből kifolyólag azonban bizonyos esetekben nehézségek fordulnak elő. Így például a „get”-írás fogatosításánál, amikor az aktust utólagosan a kormány által ellenjegyeztetni kell.

Mi volna tehát az orthodoxia jogi helyzetének megjavítási módja, s mi az orthodoxia jogi álláspontja a vaad leüimivel szemben?

— A szentföldi orthodoxia nem nyugodhat, amíg teljesen nem egyenjogusítottatik a cionista vaad leüimivel, azaz amíg külön hitközségeket nem alkothat. Ami a mindennapi élet és a gazdasági fellendülést illeti, azt követeli, hogy a mandátarius hatalom biztosítsa s oltalmazza a zsidóságnak jogát a bevándorlásra s földvásárlásra. De épp oly mértékben a belső lelkiismereti szabadságának biztosítását is követeli.

Milyen az orthodoxia viszonya a vaad leüimiehez?

— A Szentföldön a mindennapi élet szükségletei esetről-esetre szabják meg a bizonyos irányelveket.

Reméljük, hogy ezentúl is megtaláljuk, amint ez már gyakorlatban többször megtörtént, az együttműködés s megegyezés útját a közös ügyekben. De teljes függetlenségünket még oly esetekben is szem előtt kell tartanunk, amikor a vaad leüim nem akar belemenni egy megegyezés lehetőségébe. Egyebekben pedig azt hiszem, hogy az orthodoxia és neológia egymás közötti viszonya Magyarországon példátnyújtó lehet e tekintetben Palesztinában is.

Van-e kilátás arra, hogy az Aguda belépjen a Jewish Agency-be?

— Erre vonatkozólag a tárgyalások még csak meg sem kezdődtek. Tisri havára volt kontemplálva egy közös összejövetel Berlinbe. De az Aguda-delegáció, melynek én is tagja vagyok, a konferencia megtartását, az ünnepek miatt, egy későbbi időpontra elhalasztani óhajtott.

Milyen most az általános helyzet Palesztinában?

— A jogbiztonság feltétlenül javult és az a meggyőződésem, hogy Anglia újabb rendezvarásokat meg fog akadályozni. A gazdasági helyzet nehéz, de még szomorubb a zsidó nevelés, amely legnagyobb részben cionista vezetés alatt álló iskolákban történik, ahol az ifjúságot, sajnos, pallástalan szellemben nevelik. A Szentföldön azonban fokozottabb mértékben kell hinnünk s vallanunk, hogy „Laj jónium velaj jison sajmér jiszroél — nem alszik s nem szunnyadozik Jiszroél öre” és hogy

még napjainkban bevalósul a zsol-táros király szent ígéje: „ach kórajv lijeréon jisaj, liskajn kóvajd bearczénü — ...közelg az Ő segítsége a jámborai részére s országunkban majd dicsőséget lakoztat”.

*

E reménynyújtó szavakkal végződött a főrabbi rendkívül szívélyes, nemes tónusban tartott felvilágosítása, amely az ellentel sehol sem bántotta, hanem a maga igazát kidomborította.

Groszberg Jenő.

Megérkeztek a téli selyem szövet és bársony újdonságok

az olcsóságáról előnyösen ismert

SPITZ HERMANN

divatruházába,
Budapest, VII. Erzsébet-kr. 34
A Royal Orfeummal szemben.

(Szombat és ünnepnap zárva.)

Óriási választék minden cikkben. — Olcsó árak.

Szőrmebunda

bevásárlása előtt tekintse meg a 42 éve közismert

Reitmann

szűcs- és szőrmeáruház modelljeit

Andrássy-ut 17.

Telefon: Aut. 269-32.

Legolcsóbb és legmegbízhatóbb bevásárlási forrás!

Csak képesített szűcs-mesternél vásároljon!

Székely Jenő

női-, férfi- és gyermek-fehérmű

és gyermekruha

különlegességek üzlete

IV., Petőfi Sándor ucca 9.

Telefon: Aut. 890-46.

A legkényesebb igényeknek megfelelően rendkívül szerény árak mellett angol-francia munkát készít

TUCY NŐI DIVATSZALON

SZOMBATON ZÁRVA.

BUDAPEST, VIII., VAS-UTCA 5. SZÁM.

Péntek este a caddiknál

Irta: Salom Asch

Gyülekezet. I-ten gyülekezete. És mindannyian egyformák I-ten gyülekezetében gyermekek, ifjak és vének, mindnyájuknak egy a lelke, mindnyájuk egy alkotás, akik egy beszámírosban egy I-tenhez imádkoznak. A hang is egy, ezer hang száll ki egy lélekből és mind egy helyre is ömlik, mint a víz, amelyet több edényből egybe ürítenek.

*

A szemek egy fehér ruhába öltözött alakra, a rebbere szegeződnek, aki fel-alá sétálgat a beszámíros egyik sarkától a másikig. Ujjait a derekán levő öv alá süllyeszti, szeméi felfelé révedeznek és magas, széles, dicsfényes homloka egy ránc: egy gondolat, egy rá gondolat — az Egyetlenegyre. Az Ur pedig rá-árasztja a Sechinát a gyülekezetre, elvegyül vele. A Sechina és Izrael

közössége, Izrael közössége és a Sechina, mindkettő a gólüsban bolyong és ilyenkor, péntek este, összetalálkoznak és felújítják régi szeretetüket, mint vőlegény és menyasszony.

És a caddik éneklő epedő dalait, mátkájának, a Sechinának, a Sir hásirimet, az énekek énekét.

De nem is éneklés ez, hanem inkább vallomás, lágy sóhaj, érzelmi vallomás.

A caddik hangja tele van melegséggel, vágyal, reménységgel és a hallgatókra is átragad a szeretet, a hűség, a ragaszkodás, a bizalom, amit Izrael érez a Sechinához és a Sechina Izrael gyülekezetéhez. A hívők megittasulnak a hangoktól, megörnyednek, lehajjtják fejüket, mint a tikkadt virág, ha eső éri. Minden egyes szó végigsikolt a szívükön és reményt, vigaszt önt beléjük.

És Izrael fiai egyesülnek, egygyé válnak, egy szívvé, egy lélekké.

Ezután megkezdődik az imádkozás:

A caddik arca sugárzik. Mintha új lélek szállt volna belé. A szemében boldog fények gyúlnak. Egész alakja megnő, átszellemlül. És boldog örömmel száll, ujjong a hangja: Jőjjetek, menjünk a Menyasszony elé, Szombat királynő elé, aki jön a szent almafakertből!

A caddik édes dalba kezd... A hangja enyelgővé válik. Két karját hívogatóan kitarja és sóvárogva, vágyak szárnyán száll a dal: „Lechó dajdi likrasz kalló, pené Sabosz nekabló — jer, fogadjuk Jóbarát, Szombatot, a szép Arát!”

Ima után a caddik fel-alá jár a teremben, mély hallgatásba merülve. Szemeit néha a magasba veti, ilyenkor homlokának a ráncai még erősebben kimélyülnek és kiszélesednek. Az egybegyűltekre valami különös félelem esik, ami még szorosabban egybekapcsolja és összeforrasztja őket.

A londoni gettó

Zangwill elbeszéléseiből tudjuk, hogy a City London gazdag belvárosa mögött húzódik az East-End, a menekült zsidók nyomortanyája. Ezt a szomorú városrészt az angolok rendszerint csak ünnepnapokon szokták meglátogatni, mert ilyenkor a város maga halott és még az automaták sem működnek, annak dacára, hogy máskor üzletzárás után is ellátják az automaták legálább cigarettával az embereket. Élet csakis az East Enden van ilyenkor. Tarka és népes piacok, zeg-zúgos uccák, az árusítók kiáltásai, újságrikkancsok, piaci és mozgóárusok egészen keleteurópai jelleggel. Az ember Varsóban, vagy a new-yorki Boweryben képzelet magát.

Am a zsidó negyedek hasonlósága mellett a londoni gettóban mégis találunk egészen jellegzetes dolgokat.

Az East Enden vasárnap ugyanis, cserébe azért, mert a zsidók a szombatot és az 6 ünnepeiket tartják, mindenféle üzletnek meg van engedve, hogy nyitva tartson. Az üzletek címtábláin jiddis nyelvű feliratok díszelnek és a kerületben lévő hivatali épületeken az angol szöveg mellett ott van a jiddis felírás. A tűzjelző készülékeken is olvasható: Is a Faier zebreht dos Glos. A rendőrök, akik be vannak osztva ebbe a negyedbe, jól beszélnek jiddisül és természetesen olvasnak is ezen a nyelven. E tudásukért külön prémiumban részesülnek.

Zangwill egészen más londoni gettót látott. Amióta megírta híres gettótörténetét, az East End alaposan megváltozott. Anglia már nem engedi a keleti bevándorlókat Londonba, még átmeneti stációként sem használhatják ezt a furcsa városrészt, amely valósággal ontotta magából Amerika és Anglia számára a zseniális embereket. Rudolf Kircher mutatta ki, hogy számos angol közgazdász, akinek úgy az állam, mint az angol közgazdaság nagy hasznát látta, a londoni gettóból került ki.

A nyomor ma is nagy, de korántsem olyan, mint amilyen Zangwill idejében volt. Mindenki igyekszik egészséges lakásban eltölteni életét. Üzlet-üzletre van halmozva, a boltok előtt dús halmokban az áru; nemcsak régi limlomok, hanem friss áru is áll a vasárnapi sétára és vásárlásra iderándult angolok rendelkezésére. Vasárnap valóságos emberáradat hömpölyög az uccákon, kerékpárosok, fényképezőgépekkel felszerelt turisták és sok-sok munkás, aki itt olesóbban reméli szükségleteit beszerezni, különösen konfekciót, újat és régit kaphatnak itt egészen olesón.

A londoni gettó vasárnapi látogatói a turistákon és kíváncsiakodókon kívül főleg matrózok és katonák, akik vasárnap szabadok. A parasztok is vasárnap jönnek Londonba, a zsidónegyedbe bevásárolni. Kínaiak, malájok és hinduk százával nyüzsögnek a gettó sikátorai között és a piacokon.

A lakások nem valami gondozot-

LAKODALOM HOFMANNÁL BANKETT

tak, de nem annyira elhanyagoltak, mint a varsói vagy lembergi zsidónegyedek házai. A gyerekek gondozottak, maszatos kicsiny fiukat és leányokat nem is lehet látni ezen a környéken. A lakosság egyébként tisztán beszél angolul és a vevő észre sem veszi, hogy London eme részén a zsargon uralkodik. A londoni zsidó piac nemsokára kereskedelmi centrum lesz, a londoniak nélkülözhetetlen vasárnapi vására. A Zangwill-féle nyomor már tünedezőben van.

Megnyílt Szombathelyen szigoruan ארטה. כשר. étkezde EINHORN SIMON Belsőkató 3. (a forgóban) a városháza épülete mellett.

Elegánsan berendezett pontos és előzékeny kiszolgálás. Olcsó áruk. Lakodalmakat is vállal.

ספר חדש תלית הצאתי לאור את הספר פרישת מרדכי חידושים על התורה ומעדים מאת ביק אאמור הרב הגאון הצדיק מויה מרדכי לעאנאראוויטש זצ"ל שהי' אב"ד דפה ק"ק קעמעשע וכל מי שרוצה להשינו יפנה אל האדרעססע שלי מחירו בלתי מבורך 1.50 ומבורך 2. ועוד 20 העללער דמי פארשא. LEONOROVITS GÉZA, ker. főrabbi, Kemece.

Sólajm áléchem, máláché hasólajm...

Béke veletek, béke angyalai... És egyszerre csak úgy tetszik, mintha angyalsereg szállna a hívők közé, elvegyülnek közöttük és mint régi ismerősök, barátok, megfogják egymás kezét és együtt örülnek:

Bajáchem lesólajm, máláché hasólajm...

És az egymásbafonódás, az együvértartozás érzése még mélyebb és szétválaszthatatlanabbá válik.

Borchüni lesólajm, máláché hasólajm...

És a cáddik a hívők közé megy, elvegyül közöttük, összefogózkodnak és újra száll az ének, mintha a sokszáz hang egy torokból jönne:

Czészchem lesólajm, máláché hasólajm...

Az ének elhalkul, a cáddik megáll a benszámidros közepén, szeméit a mennyezetre függeszti, mintha csak

várna, kérne, óhajtana valamit felülről, ujjait az övében tartja és hosszú ideig mozdulatlanságba mered. De hirtelen szétárja karjait, a frigyszekrényhez lép, ott lehajlik és így marad szent elmélyülésben, csak ajkai mozognak... Majd megíngatja a fejét és valami hangtalan imát mormol... Olykor felemeli karjait, mintha valakinek valamit magyarázna, de utána megint mozdulatlan marad.

A hívők szentséges csendbe merülve állnak és figyelnek és az egész teremre áhitatos csend borul. Egy-másba fogózkodnak és átszellemülve várnak. De hirtelen föleszmél a cáddik és sugárzó arccal int:

— Kidüshez!

Az arca ragyog, mintha a Sechina csókja virítana rajta és mintha fényes sugarak ömlenének le róla. A sugarak a hívők arcát is bearanyozták és csupa ragyogás, fény, tündöklő sugár minden. Egyszerre csak moz-

golódás támad a teremben, valakinek utat nyitnak.

Az ajtóban asszonyosereg jelenik meg, élükön a rabbiné. Fején drágakövekkel kirakott homlokdísz, vállán ezerszínű keleti selyemsál. Güt Schabbes-t köszön és gyermekei kíséretében az asztalhoz lép. És ebben a pillanatban úgy tetszik, mintha valamelyik háromezeréves ósanya kelt volna életre, mintha Szombat királynője szállt volna le a földre.

A cáddik felemeli a borral telt nagy ezüstserleget és az i-teni szavak végigdörögnek a termen:

... Vajpórech Elajkim esz jajm hasvii vájkádés ajszaj...

És a szentség szétárad a termen, a nyitott ablakokon keresztül szétterjed I-tennek egész világára. És titkok kelnek, szentségek szállnak és minden élő kimagasodik, fölemelkedik a hétköznapiaságból a szférák szentséges szentségéig...

(Fordította: Löwenkopf Kálmán.)

Petri államtitkár Hajdunánáson

Hajdunánásról írják a Zsidó Ujság-nak: Az egész város társadalma nagy szeretettel fogadta f. hó 9-én dr. Petri Pál államtitkárt, aki dr. Madai Gyula képviselő beszámoló beszédére érkezett a közsébe. A beszámoló után az államtitkár a felekezetek küldött-segeit együttesen fogadta.

Az orthodox hitközség főrabbi-ja, Halpert Salamon, aki a hitközségi elnökkel s több taggal együtt az orthodox hitközséget képviselte, a köv. szavakkal köszöntötte az államtitkárt:

Nagyméltóságú Államtitkár Ur! Kegyelmes Uram! Engedje meg Nagyméltóságod, hogy a helybeli aut. orth. izr. hitközség üdvözlét tolmácsoljam. Szívből köszöntjük Államtitkár urat, mint a felekezetek közötti béke hirdetőjét s mint a hazai orthodox zsidóság jóindulatú támogatóját. I-ten áldását kérem Nagyméltóságodra és működésére.

Válaszában az államtitkár kifejezte örömét, hogy együtt láthatja a katolikus, református s az izraelita lelkeszt, s miután megköszönte a keresztyény papoknak üdvözlétét, a főrabbi felé fordul-

va, kiemelte, hogy a főrabbi szavai mily jól estek neki, mert ő az orthodoxokban az állami rendet megerősítő, a haza javát szolgáló békés, munkás s hazafias polgárokat lát s azért valóban hű barátja s támogatója az orthodox törekvéseknek.

Az államtitkár azután barátságosan elbeszélgetett a papokkal s amikor megtudta, hogy Halpert főrabbi az elhunyt földesi főrabbírnak veje, kegyeletteljesen megemlékezett róla, mint kiválóan derék s nemes férfiúról.

Az államtitkár szavai mély hatást keltek az orthodox hitközség küldöttségének összes tagjaira.

A talmudtóra kérdéséhez

A Zsidó Ujság 40-41. számában megjelent cikkem nem maradt teljesen visszhang nélkül, mert néhány kritikai megjegyzés jutott el hozzám. Ezek, hogy Ibn Ezra szavaival éljek: „Méhém kemesi dakim, méhem óvim keszakim” (egyik mint selyem finom és gyöngéd, másik durva zsáknál nem enyhébb). De a dolog lényegéről egyik sem nyilat-

kozik. Ismételten kérem a főt. rabbi urakat és talmudtóra-iskolák előljáróit, vegyék komolyan és lelkiismeretes bírálat alá a Zsidó Ujság szükajszi számában ismertetett tantervem.

Arról van szó, hogy a talmudtóra-növendékek zöme, akik 3-4 évi tanulás után nem folytatják a gemóre-tanulást, oly alapos ismereteket szerezzenek a zsidó vallás- és erkölestanból, hogy egykönnyen el ne felejthessék, hanem abban a helyzetben legyenek, hogy tanulmányukat iskolán kívül is folytathassák.

Vegyük a mai helyzetet és a legjobb esetet. Egy jesivából vagy talmudtórából kilépő 16-18 esztendősi fiú tud kívülről 30-40 lap gemóret. Miután nincs alkalma tovább gemóret tanulni, ezt teljesen elfelejti. Nagyon ritka eset, hogy ilyen fiú egyedül tudjon chümet és rasit tanulni. Míg ha az én tervem szerint történne a tanítás, akkor valahányszor átveszi a heti parset, önként átismételi az iskolában tanult egész tananyagot és nemcsak, hogy megtartja azt, hanem a szellemi képessége gyarapodása folytán, tovább és tovább halad a szent tan ismeretében.

Pscherhofer Miksa (Sopron).

A „Magyar Héttel” kapcsolatban megtartott Országos Tejtermékbírálaton a Viktória Sajtgyár

(ÖLBŐ, Vas-m.)

sajtkülönlegességeit első díjjal tüntették ki, dacára annak, hogy a Viktória Sajtgyár a bírálaton csakis az összes **חומר**-k betartásával, tehát savós oltó nélkül készült **orth. כשר** sajtokkal vett részt.

A Viktória Sajtgyár minden kóser sajtgártmányát az összes **חומר**-k betartásával, a Chaszam Szajfer előírásai szerint készíti.

Kérjen árajánlatot közvetlenül tőlünk, vagy pedig a bpesti vezérképviselőnkől **Papper Dezső cégtől**
Budapest, VII., Dob ucca 19. Telefon: József 345-30.

Aki alkalmazottait a Jajmkipür megszégésére kényszerítette

A „Szombat“-ban olvassuk a következőket:
 „A Zsidó Szemle szövé tette, hogy Ruttkai, a Magyar Divatcsarnok tulajdonosa Engesztelőnapkor nyitva tartotta üzletét. En nem tartom helyesnek az ilyesmi hirlapi pertraktálását. A vallás magánügy és senkinek sincs joga ebbe beleavatkozni. A régi getthóban ez még divat volt, így esett meg Spinoza exkommunikálása, azonban 1930-ban nem kérünk ebből. Ha az illető funkcionárius a hitközségnél vagy szerepel a felekezeti életben, vagy ha egy felekezeti intézményről van szó: akkor igenis helye van a kritikának és a számonkérésnek. De sosem helyezhetők magánemberekkel szemben. Az ügynek az a csattanója, hogy „főlapunk“ az esetet kihasználva, egy oldal hirdetését közöl Ruttkaiékról, noha eddig a Magyar Divatcsarnok kizárólag a napilapokban szokott hirdetni.“

Nézetünk szerint ez nem oly egyszerű magánügy. Mi nem akartunk a dologgal foglalkozni, lévén az illető úr, a szónak, ha nem is legnemesebb, de mindenestre legszorosabb értelmében véve, neológ. De ha már szóba került a dolog, el kell mondanunk, hogy az Engesztelőnap előtt több idősebb hölgy járt nálunk s kétségbeesetten elmondották, hogy fiúk, vejük, testvérük stb. van a Magyar Divatcsarnokban alkalmazva s alá kellett írniok egy nyilatkozatot, amelynek értelmében elbocsátottnak tekintik magát mindenki, aki nem jön be Jajmkipür-kor az üzletbe. (Kb. 80 zsidó alkalmazottról van szó.) Itt emelkedik ki a dolog a „magánügy“ keretéből. Ha a tulajdonos úr maga a családtagjaival szolgálná ki a vevőket, akkor ez valóban az ő privátügye volna. De itt zsidó emberek lelki megkínóztatásáról van szó. Egy nyomorult

eb megkínóztatása nem „magánügy“, de a zsidóember lelkének meggyötrése, az igen? Az állatokat védi a rendőrség, de a vallását megtartani akaró embereket szabad a kidobás fenyegetésével megkínózni? Hisz ez az egész eljárás olyan, amelyet a próféta ezekkel a szavakkal bélyegez meg: „az embereket halálra vágják és a borjukat csókolják (zajché ódom agólim jisókin). Borjak alatt az arany borjú különféle elléseit érteve.

Meg akarjuk jegyezni, hogy a szomorkodó asszonyokat a „főlap“-hoz küldöttük; hogy milyen eredménnyel, azt nem tudjuk. Ami pedig az oldalnyi hirdetését illeti, azt nem szabad tisztán üzleti szempontból nézni. Különösen nem, ha kellően felemelt tariffával lett elszámolva. Mert akkor direkt vallási célzattal történt. Hogy a divatcsarnokos úrnak elmenjen a kedve jövő évben a legszentebb napon nyitvatartani, hisz láthatja, hogy amit megkeresett, azon nincs bróche. Mert lám: wie gewonnen, so zerronnen ...

uj bor ארמ'ה כשר
 hitinó zamatu, literenként 80 filléért.
 A legkisebb mennyiség is házhoz szállítva
 Valódi GYÜMÖLCSPÁLINKÁK, likőr,
 rum בלי שום חשש נמך Saját gyárt-
 mányú SZÓDAVIZ privátoknak is ház-
 hoz szállítva, saját üvegeimben.
 Nagy üveg 16 fill. — Kis üveg 8 fill.
BUCHLER JÓZSEF BUDAPEST,
 VII., Kisdiófa-utca 5. szám.

Katzburg Salamon
könyvnyomdája
 Budapest, Dob ucca 28.
 Elvállalja mindennemű nyomtatványok elkészítését. — Specialista héber nyomtatványokban.
 מקבל להדפיס ספרים ביופי ובמחיר נמוך

Ez még nem volt!!
3000 pár cipőt
 kéz alatt megvettem, hihetetlen olcsón árusítom!
 Női cipő már P 12.— Férfi cipő már P 13.—
Ne mulassza el az alkalmat! Ideál cipőáruház
 Szombat és ünnepnap zárva!
 t.égt. ROTTENBERG JÓZSEF
 VIII., Nagyvárosház-utca 3.

Az úgynevezett zsidó tőke

Ha igaz a napilapok hire, akkor a németországi antiszemitizmus fővezére a választási hadjáratból való pénzt zsidó bankároknál szerezte. Felbukkant az a hír is, hogy a jelenlegi osztrák fasizmust is barátságos szálak fűzik az ausztriai bankvilághoz. Mit mutat ez? Hajséa próféta feddő szavának igazságát: „ezüstöt szaporítottam nekim, de az aranyat tették meg bálványának“ (vekeszef hibrészi lo, vezóhóv ószú laboal). Az antiszemitánál a pénznek nincs szaga, a bankároknál az üzletnek nincs szaga. De ez egyszerűen azt bizonyítja, hogy a bankokráciát csak megszokásból nevezik zsidóknak, de valóban semmi közük a zsidósághoz. Eszébe juttatja az embernek a régi zsidó prédikátor humoros magyarázatát: „Avrohom ósatyánk pénz-érmet veretett, amelynek egyik oldalán ő, a másik oldalán a hozzá teljesen hasonló fiának Jiczchoknak képmása domborodott ki: ha tehát Jiczchok ideadja a pénzérmet, akkor az aki kapja, elismeri, hogy Jiczchok gáncstalan s feddhetetlen születésű.“ „Zsidó“ tőke tulajdonképpen csak az, amely nem akarja rendelkezésre bocsátani magát. Ami pedig a középeurópai bankvilágot illeti, annak a tagjai jórészt kikeresztelkedtek, a zsidóknak elkeresztelt bankok nem is vesznek fel zsidó alkalmazottakat. S itt megismétlődik a zsidó sors: a lángelmékről nem akarja a külvilág elismerni, hogy zsidók, de a gonosztevőket visszaajándékozzák a zsidóknak. Régente a nép aranyat áldozott az aranyborjú készítésére, de adott a szentély megépítésére is, mondja a midrás. A mai aranyborjút körül táncoló, az aranykultusz fő bálványpapjai: kikeresztelkedet s még ki nem tért bankvezérek, az aranyborjúnak áldoznak, de a szentélyre, zsidó célra nem adnak. De azért zsidókká lesznek a Hítlerek előtt, ha már nem adnak nekik kölcsön.

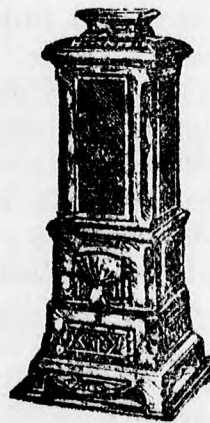
להתודיע ולהגלות
 שכעת יצא ממכש הדפוס לאור עולם ספרו
 דבי רב מנחם הנאמן האמיתי טרן ר' ישעי'
 וז'בערשטיין זצוקל שה' אברקיק וואישענן
 ספרו מעשי למלך חיב על הרמב"ם וכל
 המבקש דבר ה' והתלמידים והמכריזו ואוהביו
 יפנו על תו דלמטה:
 Silberstein J. főrabbiné, Uác.

Ortodox megmozdulás Párizsban

Párizs, nov. 6.
 Anióta Nyiregyházáról a Szajna-menti világvárosba kerültem, a Zsidó Ujság cikkeinek olvasása útján tartom fenn a régi lelkikapcsolatokat. Amikor egy-egy cikk felelevenít bennem otthoni remnizenciákat, úgy érzem, mintha megint orthodox testvéreim között élnék. Mert, hogy mit jelent a vallásos zsidó környezet a híthú zsidónak, azt olyankor érzi az ember, amikor idegenben van, oly viszonyok között, hogy nélkülöznie kell a miliót, amely emlékeztette a hagyományokra, eleven valósággá tette számára a Tóra parancsait.

Sokáig kerestem a lehetőséget orthodox testvérekkel való összejövetelre. Most, hogy sikerült egy reményteljes megindítással a nagy Babelben tömöríteni a híthűeket, kötelességemnek tartom erről a Zsidó Ujság útján magyar orthodox testvéreim informálását.

Ebben a világvárosban 150-180.000 zsidó lakik. Ezeknek kis része bennszülött francia zsidókból és elzásziakból áll, vannak romániai, törökországi, spanyolországi és magyarországi zsidók, de a legnagyobb számban oroszok és lengyelek, galiciaiak. — Nagy általánosságban anyagi helyzetük meglehetősen jó, vannak viszont nagy számban dúságzad zsidók; a kedvezőtlen anyagi helyzetben levő is megtudja keresni a legszükségesebbet.

Legjobb a Swoboda-féle „Automat“ és „Tantal“ kályhák kandallók és fűtőbetétek
 Swoboda Alajos és Társai
 Bpest, Andrassy-ut 14.

A vallásosság szempontjából a helyzet nem a legfényesebb! A szombattartás leküzdhetetlen nehézségekbe ütközik. A túlnyomó többség — legyen az bármelyik országból származó rétege a zsidóságnak — vagy reformálva, avagy egyáltalán nem tartja a vallást. Intézményesen is gyöngye lábba áll a vallás betartásának megkönynyítésére szolgáló szervezetek és egyesületek ügye. Így sok szó férhet a kasrűsz, a nevelés, a temetkezés, esketés és egyéb hasonló fontos vallási ügyek intézésének vallástörvényi szempontból való kifogástalan-ságához. Megállapítható azonban, hogy a javulás némi jelei mutatkoznak e téren. Van Párizsban nagyszámú őszintén vallásos zsidó, csak az a hiba, hogy ebben a nagy óriás-városban olyannyira elszórtan laknak egymástól, hogy nem tudnak tömör egyesülésben fellépni és egy nagyobb hitközséget orthodox szellemben alapítani.

E hó 2-án azonban e téren is történt egy lépés előre, — és ez az, ami engem tulajdonképpen e levél megírására késztetett — ugyanis az igen jámbor, tórahű-lelkű Langer rabbi és egy kiváló híthú lelkes ügyvéd, dr. Müller, vezetése alatt megalakult a vallásosság ápolására s a Tóranulás művelésére az Agüdasz Jiszroél ifjúsági csoportja. Az első ülésen több jelenlevő rabbi és előkelő vallásos férfiak részvételével, a legteljesebb vallásos beszédek hangzottak el, francia, német, de főleg jiddis nyelven, mire az egyik rabbi ünnepélyesen megkezdte a Berochesz talmudtraktátus bevezető előadását, fűszerezve egy kis pilpül-let. Az előadás tartalmát Langer rabbi francia nyelven ismertette, mire megkezdődött a „W“ megkezdésének öröme egy szeüdasz-miczvo, amelyen lelkesítő szép Tóra-beszédek hangzottak el. Csekélységgem is elhozta egy törhetetlen orthodoxiának, a magyarnak az üdvözlését.

Lelekes hangulatban ért véget az ünnepély, melyhez hasonló Párizs-

ban már évtizedek óta, vagy talán soha nem volt. Az ünnepélyen résztvevők érezték, hogy nem szabad a lelkesedést elaludni engedni s arra kell törekedni, hogy a maga szőszerintiségében valósuljon meg Hajséa próféta szava: „vehójó bemókajm aser jéómér lohem laj ami atem ... — olyan helyeken, ahol azt mondták, hogy nem I-ten népe többé a zsidóság, elmondható legyen: az élő I-ten gyermekei ők“.

Stern Lipót.

Gumiharisnyák Fűzők Gyógyhaskötők
 és
egészségügyi cikkek
Hungária Kötésnyár R.-T.
 IV., Kristóf-tér 6
 IV., Kossuth Lajos-u. 8
 VIII., Üllői-ut 40
 I., Krisztina-tér 3
 TELEFON TELEFON

Legizletesebb legjobb legolcsóbb
Weisz Jenő orth. כשר
 kávézó és étkezdéje
 BUDAPEST, VII. DOB-UTCA 37
 Hústalan menü P —.76
 Húsos menü P 1.30

Nagy ágyterítő és függönyvásár
 Függönygrenadin, 150 cm széles . . . P 2.20
 Függöny Matras kelme, 130 cm széles P 2.40
 Dupla ágyterítő P 17.—
LÖWY ARTHUR (onai- és kézimunkaüzletei, Budapest, VII. Király-u. 15, V. Lipót-krt. 25)

Mi hir Palesztina körül?

Angol jogtudósok a „Fehér könyv” ellen. Két angol jogtudós John Simon és Lord Hailsham a Times-hez nyilatkozatot küldtek be, amelynek értelmében az új „Fehér könyv” ellenkezik a mandátum szellemével. A „Fehér könyv” az arabokat előnyben részesíti az országos földterületek elosztásánál s az arab munkáskérdést a zsidó munkások rovására akarja elintézni. Angliának nem szabad abba a gyanuba esni, hogy internacionális kötelezettségeinek nem akar eleget tenni. Az ügy tisztázására a népszövetségnek a hágai nemzetközi bírósághoz kell fordulnia. Amíg a kérdés nincs eldöntve, a kormánynak nem szabad a „Fehér könyv” intézkedéseit életbe léptetni.

Amerikai zsidók tiltakozása. November 2-án, a Balfour-deklaráció kiadása napjának évfordulóján nagy tiltakozó ülés volt Newyorkban a Madison Square Gardenban több mint 25.000 jelenlevő részvételével. A gyűlésen felszólalt Newyork keresztény polgármestere James Walker, aki azt hangsúlyozta, hogy a „Fehér könyv” Passfield elfogultságát, de nem az angol népi véleményét tükrözteti vissza. Nagy feltűnést keltett, hogy Julius Rosenwald, a milliárdos, aki eddig óriási összegeket költött a szovjetországi zsidók támogatására s elvből ellene volt minden palesztinai segélyezésnek, megjelent a tiltakozó ülés elnöki tribünjén.

A zsidó légionáriusok tiltakozása. A háború idején tudvalevőleg egy zsidó légió alakult, amely angol vezetés alatt, Palesztina meghódításában részt vett. E légionáriusok egy része most Palesz-

tinában lakik és a múlt héten nagy tiltakozó gyűlést tartott. A gyűlés hálátlanságnak minősíti a „Fehér könyv” irányát és appellál az angol nép igazságérzetére.

Weitzmann beszámolója. Londonban november 4-én a cionista világszervezet intézőbizottságának ülésén Weitzmann professzor beszámolt Lord Passfielddel való tárgyalásairól. A megrendítő hatású referátumból kitűnik Passfield rosszululata. Határozatokat kért arra az esetre, ha a kormány ragaszkodik a „Fehér könyv” irányzatához, nincs az sem kizárva, hogy a kormány valamilyen módon meg fog hátrálni, látva az általános tiltakozást. A lemondásának bejelentése után Weitzmann távozott. A kifejlődött diskuszióban kifejezésre jutott ama alapos remény, hogy sok kormánypárti képviselő ellenzi a „Fehér könyv”-et s hogy a felelős körök tudta nélkül meglepetésképpen jelent meg a „Fehér könyv”.

Nagy tiltakozás Franciaországban. Párizsi jelentések szerint körülbelül 4000 ember tiltakozott a francia Pro Palesztina Liga által egybehívott gyűlésen. A szónokok között nagy hatást keltett Painleve, aki mint Franciaország minisztere 1917-ben beleegyezését adta a Balfour-deklarációhoz. Godard szenátor ismét hangoztatta régebbi kijelentését, hogy az ügyet a hágai nemzetközi bíróság elé kell vinni.

1500 bevándorlási engedély. Májusban a palesztinai kormány beszüntette a munkások beutazási engedélyét. Most — az egész világon rendezett tiltakozó ülések hatására alatt — a kormány újra 1500

KÓRHÁZBA IS
BESZÁLLIT
KÖSZTÖT
(DIETÁST IS)
HOFMAN
Révay-utca 4. Tel. 239-42

munkásnak adott beutazási engedélyt. Ezzel a bevándorlási tilalom megszűnt. Hogy ezentul milyen lesz a bevándorlás mértéke, a politikai konstellációtól függ.

R. Jechiél a miniszter...

— Népmonda —

Élt egyszer Franciaországban egy igen híres kabbalista, nagy tudós, Reb Jechiélnek hívták. Minden idejét szent tanulmányainak és imádkozásnak szentelte, a „bész hamidros”-ban ült éjjel-nappal, ahol egy „nér tomid” (folyton égő láng) — olaj nélkül világított. Midőn erről egyszer a király is tudomást szerzett, elhatározta, hogy elmegy megnézni ezt a csodát. El is indult egy késő éjjel a király, nagy kísérettel, s a bész hamidros ablakán bekopogtak. R. Jechiél abban a hiszemben, hogy részeg emberek akarják zavarni tanulmányait, oda se ügyelt, de midőn később még erősebben kopogtak, mégis ajtót nyitott.

Alaposan meg volt lepve, midőn a király lépett be hozzá. Be is invitálta lakására magasrangú vendégeit és megkínálta őket étellel-itallal. A társaság tagjai elbeszélgetve R. Jechiéllel, rögtön észrevették, hogy ő tényleg egy igen tudós és szentéletű ember.

Amikor a király felkérte, hogy mutassa meg neki a csodálatos folytonégy gyertyát, nagy meglepetésére R. Jechiél azt felelte, hogy az semmiféle csoda, hanem a gyertya olyan anyagokból van összeállítva, mely állandóan ég és ezt idáig még senki sem tudta. A zsidó tudós annyira megtetszett a királynak, hogy meghívta udvarához tanácsosának. Ez idő óta a miniszterek bosszankodva látták, hogy a király R. Jechiél tanácsa nélkül egy tapodtat sem lép. Erre a miniszterek egy gonosz tervet eszeltek ki: beárulják a királynak, hogy R. Jechiél kigunyolja őt. Ennek a bizonyítékául szolgálja az, hogy kísérelje meg a királyt őt borral megkínálni, meglátja, hogy nem fogja R. Jechiél meginni.

A királyt bosszantotta ez a dolog és elhatározta, hogy ki fogja R. Jechiél próbálni. Meghívta egyszer R. Jechiél egy pohár borra. R.

Chesvon 23

Jechiél nagyon meglepte ez a meghívás, azon töpregett, igyék-e nészech-ot? De átlátott a szítán. Tudta, hogy ezt csakis ellenlábasai felbuzdítására tette a király. Gyorsan összeszedte magát, nehogy a király a legcekélyebbet is észrevegyen rajta. Mindenek előtt megköszönte a királynak azt a nagy megtiszteltetést és kitiűntetést, hogy sajátkezüleg kínálja meg borral és csak arra kérte, hogy csak akkor üríthesse ki poharát, ha a király már elköltötte a vacsoráját.

A vacsora után — régi szokás szerint — a szolgálak az asztal körül vizet hordtak, kézmosásra és szájoöblítésre. Midőn a király megmosta a kezét, kiöblítette a száját egy edénybe, R. Jechiél gyorsan utána kapott és azt egy cseppig kiitta. Majd azt mondta:

— Ellenségeim tudják, hogy a mi szent vallásunk tiltja nekünk a nészech élvezetét s ezzel akarták elhíttetni, hogy utálok azt, amit felséged nekem ad. A használt víz kiivásával — azt hiszem — a legjobb cáfolatot nyújtottam.

A királynak a ragaszkodás és a talpraesettség rendkívül megtetszett és ezután még jobban megszerette R. Jechiél s miniszterévé tette meg. Sch. S.

להסיר מכשול
דיא ווינקייפער ווערדען ער-
זוכט זאלאנגע סינע כשר-
וויינע אדער אנדערע געמראג-
קע צו איבערנעהמען ביזניכט
צו יעדער זענדונג איין הכשר
פאם ארשה ראבבינער, וואָ
דער וויין ערצייגט ווארדע
בייגערענט ווירד!
אים נאמען מעהרערער רבנים.

I Magas Tátra I

Egyetlen megbízható
orth. כשר pensió,
mely egész éven át üzemben van.
Téli szezonon át 10% kedvezmény!

Schreiber Mór
Tatranaka Lomnica (Tátralomnica)
Bugsch villa.

— AZ ÖLTÖZKÖDÉS LEGSZEBB
DISZE A SZÉP SZÖRME. A 42 év
óta fennálló hírneves Reitmán-féle
szücsáruház üzletét modernül beren-
dezve, az Andrássy-ut 17 sz. alá
helyezte át. (Szombaton zárva.)

E dátum, amelynek a folyó hét péntekje felel meg, a kegyelet érzését s a szent kötelességteljesítésünk eddigi irányához való ragaszkodását ébreszti bennünk. Négy éve annak, hogy a Zsidó Ujság alapítója, R. Arjeh Groszberg זצ"ל az örök lét hónapja költözött, ahol dicsfénykoronázottan szívják a Sechina glóriáját azok a tisztalelkű s szentéletű igazak, akiknek eszméiért és eszményéért küzdött egy életen át egész tehetségével, maradéktalan lelkesedéssel és őszinte Tórahűséggel. Neki az orthodoxyia nem egy párt volt, hanem maga a zsidóság. Ez volt életfelfogásának tartalma s ennek hirdetésére alapította lapunkat. A felemelt lobogó azonban kihullott az időnek előtte, 57 éves korban kidőlt harcok kezéből s az utódnak fiui kötelessége lett, a megkezdett munkát folytatni, ha nem is oly tehetséggel, de ép oly hithűséggel és az orthodoxyia igazától el-telt meggyőződéssel. A mai világban, amikor a meggyőződés szimbóluma többé nem a tenger hullámaim megtörő szilárd szikla, hanem inkább a napraforgó vagy a szélkakas; a mai viszonyok mellett, amikor a sajtó etikai színvonala s erkölcsi ösvénye olyan lett, hogy a próféta szavaival élve: „elcsuszik az igazság s a becsületesség nem tud behatolni”, fájdalmas büszkeség gondolni arra, hogy e sorok írójának édesatyja, lapunk megdicsőült alapítója több évtizedes sajtóbeli munkálkodásában nem ismert meghatárolást, megalkuvást, ha a hithűségről, az orthodoxyia szent elveiről, a Tóra és a miczvó gyakorlásáról volt

szó. S amikor a felekezeti élet fóruma telve van oly ágáló emberekkel, akiknek hangoskodása mögött üres szavakon kívül semmi nincs, szent örökség gyanánt drizáuk Groszberg Lipót életének ama példáját: olyan szellemben élt, ahogyan írt, a vallásosság nála nemcsak szó volt, nemcsak cikktéma, hanem életmód és valóság. A Zsidó Ujság munkájában úgy érezzük, mintha a midras mélyértelmi kijelentése megismétlődnek: atyjának, Jáka-jv-nak képe jelenik meg a fiúnak Jajszejf-nak s megmutatja neki a helyes utat. Chesvon 23-ának kegyeletes s mélabús napja emlékeztet bennünket arra, hogy a Zsidó Ujság hivatást teljesít, ha Groszberg Lipót z. c. l. szellemében küzd a következetes, őszinte, önálló orthodoxyiáért s a Tóra-szempont feltétlen érvényre juttatásáért. E munkához s küzdelemhez kérjük hitfeleink közreműködését s támogatását.

G. J.

Az ausztriai választások, melyek vasárnap folytak le, az antiszemita Hitleristák súlyos vereségével végződtek: a nemzeti szocialista párt egyetlen mandátumot sem tudott szerezni és a „Heimwehr”-párt is csupán 8 mandátumot kapott. Ez az eredmény annál figyelemreméltóbb, mivel maga a belügyminiszter, Starhemberg herceg és Hueber igazságügyminiszter a választások előtt óriási antiszemita propagandát fej-tettek ki. — A zsidó demokrata és cionista listákra leadott szavazatok egy mandátumot sem tudtak összesze-hozni.

Finom árut is lehet olcsón venni

Strausz vászonáru kereskedő,
fehérnemű és kelengye készítő

Budapest, IV. Kristóf-tér 7. :: Telefon: Aut. 814-82

A HIRES STAUFFER

orth. כשר sajtgyártmányok ismét kaphatók
Neser dobozos emmenthali, Cvi (Szarvas) dobozos emmenthali, Block emmenthali, Trappista, Kástély, Bástya világmárkák. Mindenütt kaphatók.

Központ: Stauffer és Fiai sajtgyárak, Répcelak.

Paróka

különlegességek
Modern és tartós kivitel
Tartós ondolás, alakítások
Olcsó árak

Altschüler
Bp. VII., Csányi ucca 12
(Király ucca sarok)
Telefon: József 310-79.

HIREK

NAPTÁR

Sábosz Chájé-Szörö, Chesvon 24.

— Rajs-chajdes bencsolás —

Gyertyagyújtás (Bpest): 4 óra — p.
7:30 kimenetele " 4 " 50 "

Péntek: Rajs-chajdes Kiszlev.

מוח ומן כריאת שטח: 8.25

OLVASÓINKHOZ! Felkérjük mindazon igen t. olvasóinkat, akiknek előfizetése 1. hó 1-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordulójával megújítani sziveskedjenek. Az átutalás legegyszerűbb módja belsőleg postafutárképpénz-írási csekk útján (60.791 sz.); külföldön pedig (évi 22 P) postautalványon eszközölhető. (Romániában az utalványon az összeget a postahivatalnak föltilt ki.)

Régóta hátralékban levő t. előfizetőinknek postai megbízásokat küldtünk és kérjük azoknak szives beváltását.

— **DÁJONVÁLASZTÁS VÁCON.** A váci orth. hitközség vasárnapon tartott rendkívüli közgyűlésén egyhangulag dajonjával választotta R. Hers Meiselt Sátoraljaujhelyből, a novitargi jesiva vezetőjét. Hers Samu a váci jesivainternátus nagy-lelkű adományozója, mint a hitközség díszelnöke, résztvett a közgyűlésen és az egyhangú választás öröme felajánlotta Meisels rabbi lakásberendezése költségeinek viselését.

— **A SZLOVENSZKÓI METSZÖK EGYESÜLETÉNEK MEGALAKULÁSA.** A szlovenszki orthodox iroda elfogadta a tavaly Seves Achim név alatt megalakult sajchet-egyesület alapszabálytervezetét és így a tényleges megalakulás küszöbön áll. November 17-én lesz Presov-ban (Eperjes) az erre vonatkozó közgyűlés. Az egyesület élén Jónap eperjesi s Grünfeld Jakab nagysárosi kántor állanak.

— **EGY KITÉRT KARRIERJE.** Jakob Kryzeminsky tábornok a lengyelországi legfelsőbb számvevőszék elnökévé lett kinevezve. Ezzel kapcsolatban a nemzeti demokrata sajtó

közli, hogy Kryzeminsky egy kikezrelkedett zsidó, kit előzőleg Feuersteinnek hívtak. Feuerstein nagyiparos ezzel kapcsolatosan a következő nyilatkozatot adta le a lengyel sajtó számára: „Családom érdeke és becsülete megkívánja tőlünk, hogy mi elődeink vallását legnagyobb megbecsüléssel kövessük és családomban nem fordult még elő, aki vallását elhagyta volna. Kryzeminskynek régebbi családi neve nem Feuerstein, hanem Friedmann”.

— **Megbízható szörmeáru cég:** Belvárosi Szűcsáruház, IV. kerület, Kammermayer Károly ucca 4. —

— **A WORMSI TEMETŐBŐL.** Amint az I. T. A. jelenti, a wormsi régi zsidó temető bejáratánál egy földalatti folyosóra bukkantak, mely egykor a wormsi vár megerősítésére szolgált és ezen folyosón keresztül érintkeztek a körülzárt város védelmezői a külvilággal. A folyosó a régi Andreas kapu maradványai alatt terül el. A wormsi zsidó hitközség most nagy áldozatok árán szabaddá tette ezen bejáratot és a munkálatok alkalmával ósregi sírkövekre bukkantak, melyeken a héber felirat nagyon is jól olvasható. Miután a kövek nagyobb része a betűkkel lefelé volt a földben eltemetve, a betűk nagyon jól konzerválódtak és így történelmi értékkel bírnak. Egyik kökülönös nagy történelmi értéket képvisel, miután az 1305. évből van keltezve és Rabbi Eliezer neve szerepel rajta. Amint a felirásból ki-vehető, nagy talmudtudós és I-tenfélő ember volt. Egy másik kövön pedig, mely 1545-ből van

keltezve, szép héber nyelven leírja, milyen életet élt Cipore Güllen, ki Rabbi Abraham Waich-nak volt a felesége. Továbbá fel-tárták még köveket 1541, 1556 és 1562. évből, melyek stilizált be-tűkkel dicsérik az alattuk nyug-vókat. És végül olyan köveket tártak fel, melyeknek a betűi a 12. és 13. századból datálódnak. A hitközség az összes köveket szépen rendbehozva, ismét fel-fogja azokat a régi zsidó temető egy elkülönített helyén állítani.

— **Tárlások s egyéb kegyeszek elsőrendű és olcsó tisztítója:** „FAVORIT”.

— **EGY KOMÉDIÁS SZEREP-VALTOZTATÁSA.** Általánosan tudott dolog, hogy némely zsidó reformtemplom hitszónoka nem sokkal különbözik egy hatásvadászó színésztől. Ép ezért nem kellett Amerikában nagy feltűnést a következő eset: Abraham L. Weinberg, az egyik newyorki zsidó templom-egylet rabbija othagyta a jólfizetett rabbiállást s felesapott filmszínész-nek. A derek rabbi Hollywoodban már filmez is. Ezen, mint mondtuk, nem botránkoznak meg, mert csak szerepváltoztatásnak tartják.

— **Megbízható szörmeáru cég:** Belvárosi Szűcsáruház, IV. kerület, Kammermayer Károly ucca 4. —

— **TOMCHÉ JESIVOSZ** ח"ו-BE-VÉTELEK BUDAPESTEN (III. ki-mutatás). Frankl Adolf-minjan: Meisels D. 5, Klein J. 3, Liebermann J. 2, Blum Jenő, Steiner Dániel 1—1. Erecz jiszroel imaház (Rombach u. 8) 44.10. Nagyfuvaros u. 3/b imaház 25. Dobozi u. 7/9 imaház 9. — Horn M. Izsák 10, Rabinek Zsigmond 2 P.

Ügynököknek és ismételadókknak nagy keresési lehetőség!

Kiváló minőségű **borotválópor** eladással!

„RASOL” 40%-os, „KUMALÁTOR” 50%-os,

„BARBIRIN” 60%-os haszonkulcs mellett.

Kizárólagos készítő:

„Rasol” Vegyipari Vállalat

Budapest, VI., Sziv-utca 4. Telefon: Aut. 114-84.

Weisz Mór orthodox כשר sütődéje
keksz-, teasütemény- és kétszersült gyára

Budapest, VII., Dob ucca 22. — Telefon: József 423-65.

Tarhonya, makaróni és levestészták a legújabb gyártmányaim.

Gyors és pontos kiszolgálás!

Kérjen árjegyzéket!

— **A MONTREUXI JESIVA UN-NEPÉLYES SZEMESZTER-NYI-TÁSA.** (Levél.) A svájci orthodoxia egyetlen orthodox szellemben vezetett talmudi iskoláján impozáns ke-retek közt és emelkedett hangulat-ban zajlott le chesvon 11-én a nyol-cadik szemeszter megnyitása. Verő-fényes napsütésben gyülekezett ösz-sze 50 tudásszomjas ifjú a jesiva gyönyörű villájának nagy előadó-teremben, ahol a Montreuxhoz közel lakó ifjak szülei is megjelentek. Botschko úr a jesiva nagy tudású mestere magasröptű beszédet inté-zett a növendékekhez, majd meg-kezdte Bovo Kamo traktátus első misnájának előadását, melyet kez-detben mélyértelmű műszor-alapon magyarázott, majd pilpulra irányí-totta, amelyet az új tanítványok a legnagyobb csodálkozással és élve-zettel hallgattak végig. Az ünnep-lyes aktus befejeztével uzsonna kö-vetkezett, mely szintén divré tajro-val lett fűszerezve, majd számos hé-ber dalok elhangzása után az ünne-pély befejeződött.

Berkovits Zecharje (Tokajról).

— **A KOMARNÓI TIFERESZ BACHURIM,** mely Lefkovic Józ-sua főrabbi védnöksége alatt áll, de már megszűnőfélben volt, egyes tagok buzgó munkája folytán okt. 28-án rendkívüli ujjáalakuló és tisztújító közgyűlést tartott. Az új előjáróságba a következők let-tek beavaszta: Schwarz Bernát elnök, Jakobovics Henrik alelnök, Kaufmann Samu pénztárnok, Stein Ferenc titkár, Kaufmann Nándor és Mayer Jenő gondnokok, Present László ellenőr. Póttagok: Kohn Jenő és Kellner Mózse.

— **Kilósruha házilag kezelve chlor nélkül mosva „FAVORIT”**

— **VENDÉGSZÖNOKLAT.** A debreceni „Tiferesz Bachurim” egy-letben az elmúlt szombaton Spitz Jenő, a néhai Fried Áron hajdubö-szörményi gaon unokája, nagyszabású chárifesz és magidesz-drósót tartott, mely magával ragadta a megjelent hallgatóságot.

— **Megbízható szörmeáru cég:** Belvárosi Szűcsáruház, IV. kerület, Kammermayer Károly ucca 4. —

— **A KOLERAELLENES OLTÁS FELTALÁLÓJA MEGHALT.** Páris-ban elhunyt Mordechai Haffkine professzor, aki a koleraellenes sző-rumot feltalálta s az által megszá-málhatatlan embert mentett meg az életnek, oly kolera-veszélyes helye-ken, amilyen például India. Az el-hunyt Odesszában született s most lett 70 éves. A zsidóság ügyeinek lelkes munkása volt.

Értesítés!

Tisztelettel értesit-jük vevőinket, hogy a

Központi Vásárcsarnokban

(Nagycsarnok)

földszint 9. sz. alatt

saját kezelésben fé-nyesen berendezett

orth. כשר

szalámi-és

füstölthúsáru fők-üzletet

nyitottunk,

ahol pontos kiszolgálásban
finom felvágottak, az
összes szalámi-fajták
és friss kolbászárunk
állandóan kaphatók.

Viszonteladókknak
budapesti gyári áruk.

Skrek Lipót rt.

orth. כשר szalámi
és kolbászárunk külön-
legességek gyára

Budapest, VII., Dob-u. 27

VI, Nagymező-u. 50

— „**EGY BIBLIAI HADVEZÉR NÉGYBETŰS NEVE**” cím alatt 43. számunkban közölt rejtvény megfejtése: אבנר, a bibliai hős hadvezér. Az első két betű (אב) apát jelent, a negyedik és a második (נר) rabbit; a harmadik s negyedik (נר) pedig a gyertyának neve.

A talányt helyesen megfejtették: Fränkl Dezső, Friedmann Sándor, Kohn Miklós (Forróenes), Katzburg Jenő (Ózd), ifj. Groszmann Hermann, Salamon Dávid, Weisz Nősi (Demecser), Weisz Ernő (Győr), Löwy Mór és Dezső (Szombathely), Wiesel Károly (Tiszasszöllös), Krausz Emil (Szany), Markovits Ignác, Deutsch Mendel (Makó), Friedländer Adolf és Miksa, Friedmann Ernő, Kohn Lajos, Sándorffy Izidor, Elbogen Helén (Kemece), Blau J. (Abaujszántó), Jungreis Amrom (Gyöngyös), Strausz Mór (Kenézlő), Ehrmann fiuk (Szombathely), Rubovits Béla, Slamovits Bernát, Weber Miksa (Paks), Klein és Tsa (Makó), Moskovits József (Csorna), Ehrenfeld Andor (Eger), Kalisch Hugó (Galanta), Lefkovic Vilmos (Mezőcsát), Gansl Izráel, Márkus Gizella (Nógrádbercel), Fogel Zoltán (Nyir-lövő), Weinberger Mór, Fried Már-ton (Nyiregyháza), Neumann József (Sátoraljaujhely), Mann Samu és Adolf (Vác), Rapaport Jakab (Satu Mare), Holländer H. (Mezőkovács-háza), Goldstein Mór (Sátoraljaujhely), Glück Miksa (Demecser), Topper Tivadar (Ujpest), Platschek Piroška és Rezső (Budapest), Weisz József (Onga), Schnürmacher M. (Budapest), Stern Pál (Abaujszán-tó), Koppel Gusztáv (Győr), Schäch-ter Ede (Büdszentmihály), Grün-wald Edit és Éva (Békéscsaba), Spitzer Rudolf (Sárospatak), Fried Gizella (Tiszalök), Hanz Hermán (Harsány), Jungreis Mór (Fehér-gyarmat), Mandl Sámuel és Ezekiel (Téglás), Löwinger Fanny (Buda-pest), Altmann S. (Szendrő), Pfeffer Malkele (Hidasnémeti), Guttmann Miklós (Nagykálló), Goldberger Zsigmond (Ujpest), Gleichmann Sándor és Emil (Püspökladány), Mandl Márton (Gyöngyös), Rosen-wasser Jenő (Ibrány), Guttmann M. (Nyirbátor), Strasser Silu (Tokaj), Jungreis Áron (Fehérgyarmat), Kornfeld Mór (Nyircsaholy), Rubin-stein Hermann és Mór (Mezőko-vácsháza), Berkovits Miklós (Nagy-várud), Rosman Herman (Sátoralj-ujhely), Stern Lázár (Nagyráb), Fried Jenő és Áron (Balmazújvá-ros), Weiss Ignác (Jánosháza), Tel-ler fiúk (Napkor), Grosz kántor (Kobersdorf), Donath J. S., Schük

KÉREM, NE FŐZZÖN

OLTHONI KÉNYELMESEBB, OLCSÓBB

HOFMANTÓL HOZATNI! MENÜ P. 2.-

Zs. (Ónod), Katz Piroska, Politzer Joli (Kaposvár), Friedmann Abraham (Emőd), Schwarcz Áron és Zimmermann testvérek (Edelény), Schönberger Ignác és Etel, Kronstein Izrael és Simi, Weingarten Márton (Ujpest), Pollák Elza (Soltvadkert).

— NEM LESZ PESTEN HARMADIK HITKÖZSÉG. A főváros közgazdasági bizottsága tárgyalás alá vette egynehány pesti, neológ hitköztséghez tartozó férfú kérvényét egy státusquo hitköztség engedélyezése ügyében s a bizottság elutasította a kérelmet. Ezzel tehát egyelőre elintéződött az ügy, amely kezdetől fogva jelentéktelen volt. A Zsidó Ujság már hónapokkal ezelőtt megírta a szervezkedési kísérlet teljesen komolytalan voltát. Érdekes azonban, hogy épen neológ körökben s a neológ sajtóban igyekeztek az erőtlen szunyogot sokszor hatalmas elefántta felfújni, részben az ellenfelek ijesztgetésére, részben a hatalmas masé-elefánt megszelídítésére szükséges költségek esetleges előteremtésére.

— ORTHODOXIA ÉS „MAGYAR ZSIDÓ UNIÓ”. A Zsidó Ujság múlt számában megírtuk, hogy a Központi Bizottság határozata értelmében az orthodoxia nem lép be az Unióba. Híradásunkkal kapcsolatban a köv. kommunikét kaptuk, amely helyesen interpretálva, csak közzéírja azt, amit mi közöltünk. A kommuniké így hangzik:

„A folyó hó 4-én ülésezett Orthodox Központi Bizottság foglalkozott azzal a felkéréssel is, amelyet a „Magyar Zsidó Unió”-hoz való csatlakozás ügyében a hazai orthodox zsidóság vezetőségéhez intéztek. A bizottság — kikapcsolván a csatlakozás kérdésében való határozathozatalt — felhatalmazta a Központi Iroda vezetését, hogy esetrel-esetre a tanácskozásokon résztvehessen és olyan kérdésekben, amelyek nem érintenek általános orthodox elvi jelentőségű ügyeket: belátása szerint állást foglalhasson. Esetleges fontosabb elvi jelentőségű ügyek eldöntését a bizottság továbbra is magának tartotta fenn.”

— ÜGYVÉDI IRODA ÁTHELYEZÉS. Dr. Groszmann Frigyes ügyvédi irodáját Rákóczi út 61. sz. alól Erzsébet körút 44 sz. alá helyezte át. Telefon: József 371—40.

— A TISZASZALKAI MARTÍR menyasszony-leánya számára a héten 10 dollár érkezett egy amerikai előfizetőktől a mátészalkai főrabbihoz, a köv. levél kíséretében: Főt. Grünbaum Frigyes főrabbi úr, Mátészalka. Már hónapok óta figyelem a Zsidó Ujság hasábjait, hogy találjam meg a kedvező hírt a tragikusán elünt tiszaszalkai metszőről. De sajnos, e szomorú esetet, amely egy 10 tagú családot ért, még mindig teljes homály borítja: az illetékes hatóságoknak még mindezekig nem sikerült az ügyre világosságot deríteni. Jól tudom, hogy e balsorsral süjtött családot semmi sem vigasztalhatja, mégis, kérem a főtiszteendő urat: *tolmácsolja öszinte részvétem kifejezéséül! Egyben szíveskedjék ezen 10 dollárt a családhoz eljuttatni.* Főrabbi úr igaz tisztelője Sigmund Lax, Detroit (8440 Dearborn Avenue).

— „JUDIT” ORTH. ZSIDÓ LEÁNYEGYESÜLET BUDAPESTEN. Az önfeláldozó, hőselkű zsidónőről vette nevét az ujonnan megalakult pesti orth. leányegyesület. Vezetőségében ott látjuk az előkelő orth. leányokat, élükön elnökükkel, az agilis és tehetséges Deutsch Vilmaival. Az egyesület a vallásos zsidó kultúra ápolását és az ősrégi zsidó jótékony misszióját tűzte ki céljául. Örömmel fogadjuk ezt a megmozdulást, mely igaz zsidó légkörben akarja egyesíteni a leányifjúságot. Az egyesület összejöveteleit egyelőre a Hanna helyiségekben tartja meg, minden kedden este 7 órakor.

— EGY NAGYASSZONY ELHUNYTA. Tornáról írják: Özv. Guttman Jakabné, 79 éves korában elhunyt. A megboldogultat kiterjedt család gyászolja. Nyolc gyermeket, 67 unokát és 23 dédunokát hagyott hátra. A temetésre sürgönyileg hívták meg vejét, a hejőcsabai főrabbit, kít azonban a hidasnémeti cseh határőrség, vízum hiányában, nem engedett át. A temetésen leszpedeket tartottak: Tannenbaum főrabbi és fia R. Smül, végül az elhunyt két fia R. Dóvid és R. Jozsef, valamint veje R. Börüch Wieder. — **הנצב"ה**

— EGY SZOMBATTARTÓ SAJTÓGYÁR SIKEREI. A Viktória sajtógyárat a legutóbbi tejtermék-bírálaton az első díjjal tüntették ki. E sikernek vallási szempontból is van jelentősége, mert a Viktória sajtógyár a köser sajtókat szigorúan a „Chaszam Szajfer” előírása szerint készíti a legkiválóbb minőségben és a sajt készítésénél sem savós oltót, sem pedig kulturákat nem használ.

Rejtvény

יורה מעונן ודור
מורה משה דוד ארי מוסק ויל
Beküldte: Katzburg Jenő (Ózd)
בראשית מעל לראש נבראתי
כלי ראש על הארץ נראתי
כלי רגל תמצא שמי
כלי ראשית ותכליתי
הראה אנכי מי

(Kezdetben teremtdöm
fejed fölött,
fej nélkül a földön vagyok látható,
láb nélkül megtalálok nevémet,
kezdet s vég nélkül
láthatod, ki vagyok?)

Szerdáiig beérkező megfejtők neveit a köv. számban hozzuk.

Üzletáthelyezés!

30 év óta fennálló üzletemet
Kertész ucca 43. sz. alól
VI., KIRÁLY UCCA 58.

szám alá helyeztem át.
Telefon: Aut. 240-85.

SEIDNER LIPÓT

pösztő, divatszöveg és szabókellé-
kek áruház

Billiárd, játékasztal- és íróasztal-
posztók. — Ebédloaszta, padló
és dekoráció filcek.

יצא לאור
סי' אלה זעירא על החורה וחייוש הלכה
חביו הרב מיה צבי זאב נאדברענער מניד
בבית המדרש קהל הסידים ומורה צדק בקק
בערענסאם הספר הלו הוא רב האיכות
בהסכמת הגאונים הרבנים דקק מונקאטש,
סאפינקא ולהבדיל הגאונים הרבנים דקק
בערענסאם. סאלטשוואג ב"איוואראש
סאללאש וכו'. הרוצה להשיג ספר היקר הזה
ימנה אל המחבר או אל המערכת. מחירו 3 P.
Rabbiner Wolf Goldberger, Beregsas,
Druget-u. 3. (C. S. R.)

Csodaszép paróák

Tartós ondolás (Dauerwelle)
és hajfestések. — Szolid árak!

Pock Károly
hölgyfodrász
Budapest

VI. Andrassy-ut 19
Telefon Aut. 199-10

— HIREK SZLOVENSZKÓBÓL.

A szlovenszkói jesivák támogatására alakult *Machziké Jesivó* szervezet vasárnap Salán a helyicsoportot megalakította. — A galantai jesiva volt növendékei a negyedik összejövetelükre Béczo traktátust fogják tanulni. — A luceneci (losonci) orthodox hitköztség „Ceiré Emünasz Jiszroel” ifjúsági egyesülete új vezetőség mellett megkezdte működését. — A szobranci hitköztség megválasztotta az elhunyt rabbi vejét, Davidovitsch Lázár rabbit. E választással a hitközség békéjét biztosítva látják. — *Szenicén* megalakult a „Tiferesz Bachurim” egyesület. Ez a hitköztség előbb statusquo alapon állt s csak nemrég vétetett föl az orthodox szervezetbe.

— R. AKIVO PASKUSZ EMLEKE. Csornáról írják: Az itteni *Éz Chájim* egyesület kebelében lévő siur hallgatói szombat este az imént befejezett Szükó traktátusra *melave malke*-val egybekötött szijumot tartottak, az egyesület alapítójának és az összes orth. ügyek nagy előharcosának, R. Akivó Paskusz z. c. I. második Jahrezeitja alkalmából. Paskusz S. (Bécs) apja szellemi hagyatékából adott elő értékes *divré törít.* Klein B. rabbi a siur előadója szépen felépített *hádrón-t* mondott. A következő tananyag *Éruvin* lesz.

— Női és estélyi ruhák festése és tisztítása — „FAVORIT”

— HALÁLESET. *Sátoraljauijhe-lyen* elhunyt az orthodox hitköztség egyik oszlopos tagja Eisenberger B. Antal, 83 éves korában. A megboldogult tevékenyen vett részt a hitköztség megalapításában és később a vezetésében is. Nagy részvételt temették. Fiain kívül Dick Hermann rabbi, Eisenberger Dávid unokája és Weinberger Áron sógora búcsúztatták. — **הנצב"ה**

— ORTH. FÜSTÖLTÁRUK A NAGYCSARNOKBAN. A ferencvárosi hithű zsidóság kényelmére a *Skrek Lipót r. t.* a Központi Vásárcsarnokban, földszint 9 sz. alatt fióküzletet nyitott, ahol az összes szalámi- és füstöltárak kaphatók.

Naponta friss liba,
sülthús, saját készítésű
füstölthús, tepertőspogácsa
kapható
Fenákel Jónás orth.
baromfikereskedésben
VII., DOB-UTCA 28.
Saját telefon: J. 316-73.

— A PÁPAI TIFERESZ BACHURIM,

mely ez idén tölti be fennállásának 20. évét, szombaton este tartotta közgyűlését Marton Ig. L. díszelnök részvételével. A közgyűlést Löwenstein Sándor alelnök nyitotta meg. Neumann Hugó titkár, Reisz Ernő pénztáros, Süss Dezső könyvtáros terjesztették be jelentéseiket. A számvizsgáló bizottság tagjai lettek: Rosenberg Pál, Schiller Salamon. Az új tisztújítás eredménye a következő: Elnök: Kohn Dezső, alelnök: Baum Tibor, titkár: Süss Dezső, templomatyák: Hoffmann Benő, Frieber Jenő, pénztáros: Reisz Ernő, ellenőr: Gottlieb Benő, könyvtáros: Koth Emil. Választmányi tagok lettek: Bodánszki Samu, Fried Armin, Neumann Hugó, Holzer Zsigmond, Altmann Vilmos, Hoffmann Ignác, Mayer Dávid és Wéber Leó.

— A „ZSIDÓ JÖVŐ” MÁSODIK SZÁMA MEGJELENT. A gazdag tartalomról kiemeljük dr. Krausz Mór, Freund Izrael főrabbi, Frischmann Dezső szerkesztő írásait. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal: Szt. Mare (Szt. Már), Kazinczi u. 20. (A folyóirat első számából közöljük jelen számunkban Salom Asch egy magyarra lefordított dolgozatát.)

Családi hírek

Groszberg Lipót z. c. I. leányát, Ráchelt, eljegyezte Klein Sándor, Tiszabездé—Budapest.

Dr. Fisch Dezső ügyvéd, volt tábori rabbi, Kunszentmárton, eljegyezte Birnbaum Liljket, Miskolc. Guttman Cia, Debrecen és Samuel Izidor, Hajdunánás, jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Szerkesztői üzenetek

S. M., KOVÁCSHÁZA: 5663 chevon 26 = 1902 november 26. — TÖBBEKNEK: 1. Olvassák el figyelemmel **להסיר מכשול** c. hirdetésünket. 2. Rejtvény-nyaggal bőven el vagyunk látva. — „ERDEK-LŐDŐ: Forduljon a „Der Israelit”-hoz, Frankfurt a/M. — K. F., KISKÖRÖS: 1. Illetékes helyen előterjesztjük. 2. Az „Országos Testnevelési Tanács” 2058/1926. sz. határozata alapján izr. vallású leventék szombaton és ünnepen mentesítve vannak a gyakorlatozás alól. 3. A kérdéses rabbi *köteles*. — TISZAPALKONYA: Igen! — L. N.: Alkalmi beszédeit rendelje meg *idejekorán* Braun rabbinál, mert a nagy kereslet folytán a *dröse* elkészítése időt igényel. — R. J. GÉGÉNY. Decem-ber 1-én jár le.

Zsidó humor

Két amhórecz zsidó vitatkozik: egyik azt mondja, hogy purimkor egész halált mondanak, míg a másik váltig azt állítja, hogy csak fél halált. Egy harmadik hasonló zsánerű hitsorsos hallja ezt az élénk vitát s nem állja meg, hogy igazságot ne szolgáltatson vitázó testvérei között, mondván: ide figyeljetek, ha purim rajschajdes-ra esik, akkor egész halált mondanak, ha azonban csak köznapra esik, ugy nagyon természetes, hogy csak — fél halált mondunk...

*
A litvakot kérdezik, miért nem bójtöl *czom gedaljekor*? Azt feleli: négy okom van rá:

— Először is, — mondta — *hogya Gedalje* az első szentély pusztulásánál nem is lelte volna halálát, akkor sem élne már ma.

— Másodsor: ha történetesen engem öltek volna meg, úgy — bizonyos vagyok —, hogy Gedalje sem bójtölt volna.

— Harmadsor: meg egyszerűen azért nem bójtölök, mert éhes vagyok.

— Negyedsor pedig, miért legyen nálam *czom gedalje* nagyobb mejiches, mint jomkipür, hisz akkor sem bójtölök...

*
A falusi zsidó bemegy a városi templomba imádkozni. Ott lát egy pár *tefilint* az asztalon, szó nélkül odamegy és akarja a kezére csavarni. A sámes figyelmezteti, hogy azokból ne imádkozzék, miután azok „Rábénü Tám-tefilin”.

— Ne féljen semmit — feleli a zsidó, — én egy-kettőre megimádkozom, úgyhogy mire a „Rábénü Tám” előjön, én már régen készen leszek...

*
Kipurim tulajdonképen ugy hangzik: *kepurim*, azaz mint purim. Miben hasonlít a jajm-kipurim a purimhoz? Hogy purimkor a zsidók öltözködnek gójoknak, jajmkipurkor a gójok viselnek früm-zsidó álarcot...

Közli: Drexler Béla (Szendrő).

**Jól bevezetett
orthodox vendéglő**
nagyforgalmu vidéki
városban családi okok
miatt olcsón átadó.
Cim
kettőslappal a kiadóban

Orsz. Tomché Jesivós Egyesület, Győr

Postacekkszámla 40.530

Templomi adományok: Kunszentmiklós: Bauer M. ált. 25.20, Balatonszemes: Sauber Ármán ált. 14.06. **Nagykőrös:** Grosz Dávid rabbi ált. 18. **Kömlő:** 5.50. (Hozzájárultak: Schwarcz H., Braun J., Friedmann A., Braun B. 1—1, Kohn B. 0.50). **Fülöpszállás:** Müller Mihály ált. 6. **Selyp:** Wohlstein J. elnök ált. 5. **Nagyatád 5, Budapest:** Hazkara Egylet 20, Pávai uccai templom 15. **Felsőíreg:** Wolf Manó ált. 35. **Nyergesujfalu:** Ehrenfeld M. A. ált. 44.28.

Utólagos Tomché Jesivós Szaboszevőtelek: Derecske 100, Lajosmizse 10, Székesfehérvár: Orth. Hitk. másodizben 110, Kunhegyes 8, Bercel 16.50, Csurgó 8, Szil: másodizben 68.76, Zemplénagárd 11.40, Csákvár 18. (Hozzájárultak: Schwartz K. 10, Szántó és Tsa 5, Szántó Mór 3. **Gyűjtés:** Schwarcz Mór Soltvadkert 16, Fuchs Samu, Pécs 30.

Eljegyzési gyűjtés: Lichtenstädter M., Hegyfalva leánya eljegyzésén 8. **Lakodalmi gyűjtés:** Ilyovics Sára, Berettyóujfalu gyűjtése Fränkel—Mautlinger esküvőjén 9, Kohn Miksa, Balatonszemes, gyűjtése Ozorán 16.70, Ullmann Armin, Pomáz, leánya esküvőjén 7.90.

Briszmló gyűjtés: Löwy Simonné, Palotás, Kiszner Móránál 5, dr. Ellenbogen főrabbi, Siümeg, gyűjtése Kovács Lászlónál 80, Weinstock Géza győri kántor gyűjtése Blum szüdenél Győrszentmárton 6.46, Steiner Salamon, Gyömöre, gyűjtése Fried József szüdenél, Pér 25.46, Grünfeld Simon, Karácsond fia szüdején 20, (hozzájárultak: dr. Zinner Hugó Ináncs 10, Friedmann S., Alsóábrány, Grünfeld S. 3—3, Kronfeld D., Ludas, Friedmann M., Mezőnyárad 2—2).

Jahrzeit alkalmából: Deutsch Nővérek, Abaujszántó 4.

Különböző adományok: Kurták L., Patak 5, Scharf S., Mád 5, Fuchs S., Pécs 10, Budapest: Ernst Lajosné, Korach Márk igazg., dr. Ernst

Zoltán 5—5, Sauerteig Jónás 20, Fülep M., Téglás, Singer I., Keszthely 5—5, özv. Héber Mártonné, Kecskemét 20, Lichtenstädter M., Hegyfalva 5, Chevra Kadisa, Hódmezővásárhely 20, Chevra Kadisa, Dombóvár 20, Weber Sámuel, Felsőpaty 10, Friedmann E., Szikszó 5, Mohácsi Chevra Kadisa 25.70, Láng A., Cséke 5, Sirauszmann B., Püspökladány 10, Mezőkeresztes: Rosenbaum Zs. és Tsa 10, Keizler Vilmos 10, Kunszentmárton: Klein Adolfné 20, Klein Testv. 5, Steiner Gusztáv, Kiskunfélegyháza 10, Chevra Kadisa, Mezőkövesd 5, Princz D., Sárospatak, Schwartz M., Nagytétény 5—5, Braun Lajos, Disznód 10, Kellner Samu Kiskunhalas 12, Friedmann S., Bodrogkeresztur 5, Chevra Kadisa, Heves 5, dr. Vida Sándor, Csongrád 10, Deutsch D., Nagyborzsony 4, Szatmári Jakab, Kispeszt, snoderolás 3, Rosenbaum Kálmán, Karád 9, Kohn Zs., Nógrád, Weinberger N., Kunhegyes 5—5, Klein Ignác, Debrecen 10, Neuländer Abrahám, Szerencs 8, Chevra Kadisa, Szolnok 50, Rosenthal Márk, Budapest 3.

Per alkalmából kötött egyezség: Friedmann Jenő háztulajdonos és Donáth Benjámin, Budapest 25 P. **Távirat-megállások:** néhai dr. Weisz törökszentmiklósi főrabbi leánya Juci és Sohr József lakodalmán 65.70, Reich Jenő, Szarvas esküvőjén 14.80, Neumann D. főrabbi, Cigánd, leánya lakodalmán 12.40, Fleischmann József, Kisvárdai és Szegáll Gizella esküvőjén 10, Schönwald Jenő, Sátoraljaújhely, fia esküvőjén 9.80, Breuer főrabbi fia, Tab—Rechnitzer, Szepetk esküvőn 30.60, Steiner, Kapuvár—Unger, Pápa esküvőn 66.84, Reiner Sári, Uraiujfalu—Schlanger Imre, Budapest esküvőn 51.80, Mautlinger J., Tetétlen és Fränkel Helén esküvőjén 29.60, Reichmann Lajos, Szikszó esküvőn 25.20, Krausz, Szany—Roth, Nyirbátor lakod. 17.80, Weisz Gyula Aszód lakodalmánál 23.30, Kellner Ignác, Vajdacska esküvőn 7, Weisz, Győr—Goldberger, Bpest esküvőn 6.

Három méter

140 cm. széles kitűnő minőségű divatos férfiöltöny-szövet, sötétkék és fekete színekben is hozzávalóval együtt v. 3 mtr. női v. férfi őszi-téli kabátsszövet gyönyörű kivitelP **29.88**

Kaphato:

csak az udvarban
Cím: **Olcsó Maradék-és Textilraktár**
32. Király-utca 32.

Postai rendeléseket 35 év óta lelkiismeretesen teljesítünk. Vízszinttelárúkat nem szolgálunk ki.

Kundmachung

Wirkungsvolle **הכרזה** in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel **Barmizvo, Chasene** **חגיגי**, Gast- u. Antrittsreden verfertige von Fall zu Fall zu mässigem Preise, unter Discretion. Honorar von 5 P. **aufwärts**, 50 H. Porto recomandirt im voraus erbeten. — Mein **מנהל** auf **Perch**. Preis 1.20 **Rabbiner Israel Braun** Budapest, Szövefség-ucca 43. **Érdeklődés** alkalmával válaszbélyeg melléklendő. A **dröse-ért** járó tiszteletdíj **előre** küldendő be. Drösek raktáron nincsenek, csak megrendelésre készülnek

Új cipő készítését és javításokat a legjobb anyagból vállalja és szíves pártfogást kér

hitrokonai tisztelettel
Grosz Dávid cipész
KAZINCZY UCCA 14.
ortb. fürdő (mikvé) mellett.

minden festőművész

Sirkövek Adler J. sirkőraktárában
Telefon: József 364—20.
Budapest, Károly-körut 7. és Rombach ucca 4.

Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, VI., Andrássy-ut 38.
I. em. Párizsi Áruházal szemben. 25 éves működés.
Hajszálak kiirtása arcról, karról, szepplők, pattanások, összes szépségábrák kezelése. — **Szemölcsirtás.** Arcápolás, bérletrendszer. — **Miracle** hajeltávolító szer szétküldése utasítással. Minden eddigit felülmul! Díjtalan tanácsadás. (Prospektus).

A királyi vő

9. Irta: Dr. Lehmann. Fordította: Moskovitsné Weisz Amália

Napokig tartózkodott Eszter a palotában. A hercegnek pedig mindig jobban és jobban megnyerte tetszését, mert Eszter a hat év alatt sem hagyott fel a tudományos könyvek, sőt filozófiai munkák olvasásával, úgy hogy még Éva is csodálattal hallgatta mélyebb fejtegetéseit. A herceg pedig azon idő alatt míg Eszter a palotában tartózkodott, a legkedveltebb sportjáról is megfeledkezve, csak a két barátó társaságát élvezte.

Most hallotta életében először a herceg női ajkáról elhangzani azt a kijelentést, hogy minden ember egyenlő, rang és valláskülönbség nélkül, mert mindnyájunknak egy I-tenünk van és egy apától származva, valamennyien testvérek vagyunk, kiknek egyenlő joguk van az élethez.

A herceg csodálattal hallgatta Eszter beszédét, majd így válaszolt:

— Abban teljesen igaza van, hercegnő, hogy egy apától származunk, de ellenben évszázadok alatt minden emberről más-más karakter alakult ki. Más a pór népnél és más a nemes emberről, úgy hogy míg az előbbi folyton súlyodt, az utóbbi mindig emelkedett, értelemben és tudásban. Szóval az egész világ csak az emberi lét magaslatán levő embereknek lett teremtve, mert a pór nép is ép úgy a nemes ember tulajdonát képezi, mint annak lova vagy kutyája, mivel az őket megűri a birtokán.

Most már tudta Eszter, honnan ered a herceg rosszassága a zsidókhöz. Alapjában véve jó ember volt, csak téves felfogásban élt.

— Abban én is igazat adok fenégednek, — szólt újból Eszter — hogy a nemes emberek a műveltség magasabb fokán állanak, mint az átlagemberek, de nem azért, mintha utóbbiaknak értelmiképességük nem lenne, hanem mert hiányos nevelésben részesültek. Ó, nagyon gyakran hallani, hogy alacsonyabb osztálybeli szülők gyermekeiket iskoláztatták és később nagy emberek lettek.

— Igen — felelt a herceg. — Ilyen eset előfordult már a zsidóknál is, dacára, hogy ők még az

átlagembereknél is alantabb állanak, mivel ők még a keresztény vallást sem ismerték el.

— Ha nem is fogadták el a keresztény vallást, de művelni őket az ő vallásuk — válaszolt Eszter. — Ön, hercegné, talán még a zsidó vallásban is jártassággal bír? — kérdezte mosolyogva a herceg.

— Igen — szólt újból Eszter. — Férjem birtokán sok zsidó tartózkodik és miért ne ismerjük el e régi népet az ő régi Törájával?

— És az elhíhető lenne — vitakozott tovább a herceg —, hogy egy zsidónak a viselkedése és modora, csak távolról is megközelíten egy nemes embert? Vagy egy zsidó nő képes legyen ily kedvesen és szeretetreméltóan beszélni, mint Ön, hercegné?

Eszter mélyen elpirult, de Éva hamar segítségére sietett, a következőket mondva:

— **En elhiszem.** Hát nem eleget meséltem én neked is az én kedves barátómról, egy zsidó leánykáról, ki az életemet mentette meg?

— De igen, emlékszem már elbeszélésekre, ama zsidó leányról, ki saját életét kockáztatva, mentett meg egy márges kigyótól és aki később bennéget a palotában.

— Azt csak elhittették velünk, hogy áldozata lett a tűznek, de valójában nem halt meg, hanem, eldobva magától minden kényelmet és gazdagságot, megszökött tőlünk, hogy vallásához hű maradhasson — fejezte be válaszát Éva.

— Ha ez tényleg úgy van, akkor én rendkívül szilárd jelleműnek tartom e nőt, azt azonban mégis kétségbe kell vonnom, hogy tényleg a vallása lett volna tettének rugója. Én szerintem talán jókább az készítette a szokásra, hogy nem tudta megszokni a mi szokásainkat.

Eszter újból elpirult, de Éva bátorítólag intett feléje, majd férje felé fordulva, így szólt:

— És mit fogsz ahhoz szólni, ha be fogom mutatni neked azt a zsidó nőt, aki hat évig tartózkodott a királyi palotában, már hat évig, hogy onnan távozott. Azóta férjhez is ment és két gyermek mint valamelyik hercegnőt, merem

„FAVORIT”

FEST — MOS — TISZTIT

VI., Paulay Ede-utca 51.
(Nagymező-utca sarok)

TELEFON: AUT. 270—14.

állítani, hogy nem találnál különbséget az ő viselkedése és intelligenciája között, bármely hercegnőével szemben.

— Ha ez meg fog felelni a tényeknek, úgy be fogom ismerni a tévedésemet.

— De Éva... — szólalt meg ekkor Eszter, Évát megelőzve.

Éva azonban nem engedve befejezni szavait, így szólt férjéhez:

— Mindenekelőtt, bocsánatot kell, hogy kérjek tőled, kedves férjem, mert valamivel megtévesztettek.

— Mivel?...

— Engedd meg, hogy egy példázattal világosítsam meg tettemet. Egy nőt, kinek férje távoli útjáról visszatért, utóbbi egy értékes drágakövel lepett meg, de mielőtt a drágakövet át adta volna neje-nek, ékszerésznek mutatta azt meg, ki a drágakövhöz kevésbé illő keretet kifogásolta. A férj a követ az ékszerész tanácsára más kerethe helyeztette és úgy adta azt át feleségének, hogy még jobban tetszen neki...

— Nem értem szavaidat Éva, kérlek beszélj világosabban — kérte Évát a herceg.

— Figyelj szavaimra. Én megtaláltam barátómet, kit úgy szerettem, mint önmagam, de te nem akartad volna őt látni, mint zsidónőt s így kénytelen voltam őt mint Jablonszka hercegnőt bemutatni.

A herceg most csodálkozva nézett hol Eszterre, hol Évára. Látta rajta, hogy kételkedik Éva szavainak komolyságában, de ekkor Eszter meghajolt előtte, Éva szavainak megerősítésére.

— Láttam, amint a drága keretben értékelte a drágakövet — szólalt meg Éva újból — és merem remélni, hogy mint zsidónőt is a legnagyobb tiszteletben fogod részesíteni.

— Legyőztetek — adta meg magát a herceg. — Most már én is beismerem, hogy minden ember egyenlő és örvendek, hogy végre megismerhettem önt, Eszter. (Folyt. köv.)

